

Lærernes relationelle ansvar er meget mere end bibringelse af viden og fakta:

'Anerkendende arbejde i skoler - At skabe fælles trivsel'

ANMELDELSE: Lærernes centrale opgave er at skabe glæde og nysgerrighed i skolens undervisning og læring samt at lære eleverne at leve på en anerkendende måde sammen med andre, lyder hovedbudskabet i bogen

Af Paul Hegedahl

Elspeth McAdam og Peter Lang:

'Anerkendende arbejde i skoler - At skabe fælles trivsel',

Oversat af René Kristensen fra

'Appreciative Work in Schools. Generating future communities',

Kingsham Press, UK 2009;

Forlaget Mindspace, København 2010.

159 s., hft., 15 x 22,5 cm., forord af René Kristensen,

appendiks, noter om inspirationsgrundlaget, litt.liste

og liste med supplerende dansk litteratur.

Kr. 249,00 inkl. moms.

ISBN 978-87-92542-09-0.

Findes også som e-bog.

Kr. 229,00 inkl. moms.

ISBN (e-bog) 978-87-92542-10-6.

'Skolen er hjertet i samfundets fremtid. Det er i skolen, børnene udvikler viden, moral og evnerne til at relatere til andre. Deres forståelse af samfundet og deres evne til at leve livet fuldt ud er fostret og dyrket gennem erfaringerne ved at gå i skole. Det er i skolerne, samfundets fremtid opstår, formes og får retning.

At blive en del af denne udvikling af fremtiden er som at finde en skat. Lærerne og hele

skolen har fantastisk stor betydning for børns liv.'

- *Elspeth McAdam & Peter Lang: 'Anerkendende arbejde i skoler - At skabe fælles trivsel'.*

Det er jo temmelig aktuelle betragtninger, de to forfattere fremlægger i denne bog. Det dybt interessante og relevante perspektiv er, at de - på grundlag af deres mange og grundige erfaringer med skoler, organisationer og institutioner gennem de seneste 25 år ser mulighederne for at bibringe viden i en bredere sammenhæng end 'blot' at sørge for at børnene lærer det, de skal lære, et år tidligere. Forfatterne siger, at med en stadig mere kompleks verden som kontekst er børns udvikling af viden, læring, morskab, udforskning, værdier, relationer, ja hele deres liv, som det bliver formet, stærkt påvirket af skolen - både af lærerne, andre ansatte på skolen og de øvrige elever: Lærernes relationelle ansvar er meget, meget mere end bibringelse af viden og fakta.

Og når vi nu er inde på lærernes rolle: Elspeth McAdam og Peter Lang skriver, at deres mest centrale opgave for skolen snarere kan beskrives som at skabe glæde og nysgerrighed i skolens undervisning og læring samt at lære eleverne at leve på en anerkendende måde sammen med andre. Det skal understreges, at dette markante synspunkt ikke er grebet ud af et eller andet ideologisk luftlag, men som nævnt baseret på mange års praktiske erfaringer og undersøgelser.

Bogens indhold

Ud over forordet, hvor den opnåede viden sættes ind i en danske sammenhæng, forfatterens egen indledning, appendiks/noter og litteraturlisterne har bogen 10 kapitler, der bl.a. giver konkrete anvisninger på

- Hvordan man kan vende udviklingen fra mobbekultur til trivselskultur på skoler.
- Hvordan man kan skabe et inkluderende miljø i klasserne og hele skolen.
- Hvordan man kan udvikle et berigende samarbejde med forældrene og nærsamfundet.
- Hvorfor børnene selv skal have visioner og drømme om deres fællesskaber i klassen, frikvarteret, skolen og om deres fremtidige liv.

De 10 kapitler er

Kapitel 1. Hvor vi kommer fra: Inspiration og påvirkninger, der har skabt vore værdier

Kapitel 2. Invitationer: Lærere og deres opfindsomhed

Kapitel 3. At drømme skoler Kapitel 4 Opfyldelse af drømme i komplekse situationer

Kapitel 4. Opfyldelse af drømme i komplekse situationer

Kapitel 5. Mobning

Kapitel 6. Om at styrke og udvikle relationerne imellem hjem og skole

Kapitel 7. En frigørende historiefortælling

Kapitel 8. Fællesskaber

Kapitel 9. Netværk af involverede

Kapitel 10. Afslutninger

Hvert af de første ni kapitler slutter med en række punkter 'Til at tage med', hvor der klart og præcist konkluderes, hvad kapitlet har bidraget med af viden og forslag til konkrete aktiviteter.

Om forfatterne

Elspeth McAdam er engelsk børne- og familiepsykiater. Hun har for nylig trukket sig tilbage fra UK National Health Service efter 30 års arbejde som terapeut og konsulent. Hun har arbejdet som konsulent i Danmark, Sverige og Finland samt Sydafrika og Columbia. Hun har været foregangsperson for at arbejde anerkendende med børn og deres familier og netværk. Sammen med Peter Lang har hun udviklet usædvanlige og effektive metoder til at arbejde med komplicerede situationer. En beskrivelse af hendes virke findes i nedenstående supplerende link.

Peter Lang læste filosofi og teologi i Cambridge, blev videreuddannet ved et præsteseminarium, arbejdede som præst i 15 år, tog sideløbende en uddannelse som psykoanalytiker og senere en grad i systemisk familierapi ved Tavistock. Han er medstifter og meddirektør i den nu ophørte uddannelsesinstitution KCC Foundation, hvor han blandt andet har arbejdet med organisationsudvikling, konsulent- og master-uddannelser samt supervision og terapi. En nærmere beskrivelse af ham og hans arbejde findes i nedenstående supplerende link.

Begge har arbejdet meget i Danmark. Oversætteren, lektor René Kristensen, MSc, University College Lillebælt, Odense, skriver bl.a.: 'Første gang jeg mødte Peter Lang og Elspeth McAdam, stod de i en stor hal i Herning, fyldt med engagerede tilhørere. Næste dag tog de til København til en mindst lige så stor gruppe engagerede pædagoger, psykologer, lærere og mange andre, der var blevet optaget af de systemiske og socialkonstruktionistiske vinkler på arbejdet med mennesker, som de to så elegant og indlevende delte med deltagerne. Denne bog om anerkendende arbejde i skoler er skrevet af to, der omtaler sig selv som praktikere og alligevel er citeret mange steder i litteraturen i Danmark. Peter Lang og Elspeth McAdam har haft en stor betydning for udviklingen af en relationel forståelse af organisation, kommunikation og pædagogik i Danmark i de sidste 15-20 år. De har arbejdet på så forskellige felter som organisationsudvikling, psykiatri, socialpædagogik og skoleudvikling.'

Netværk af involverede - arena for politiske kampe

Af speciel interesse for diskussionen om fremtiden for folkeskolen i Danmark i de kommende år er nok kapitel ni, der ser på det relationelle ansvar, skoler har i forhold til forvaltninger, politikere og offentligheden i al almindelighed. I dette kapitel diskuterer forfatterne, hvordan disse menneskers - dette netværks - positive forestillinger om, hvad der vil være godt for skolen, lærerne og eleverne, kan blive forstærket og skabe yderligere gevinster for skolen.

De to forfattere indleder direkte kapitlet med at fortælle, at i nogle af de lande, hvor de er blevet inviteret til at arbejde, er uddannelse blevet målet for politiske stridigheder. 'Magtfulde interesseorganisationer', siger de, 'har retmæssige krav på dette område. Nationale politikere hævder med rette, at det er en fundamental del af de nationale interesser. Uddannelse kan på den måde blive mål for endeløse rækker af initiativer, der så fremprovokerer kritik fra oppositionspartier. Det bliver således et politisk rum, hvor politikere og andre, markerer sig med kontante udtalelser og positioneringer.

De lokale politikere og lokalsamfundet er også interesseret i skoleudvikling, fordi de ser indvirkningen på deres lokale skole. Ligeledes har forældrene en stærk og legitim interesse i skolen. Måden, hvorpå de udtrykker deres interesser, kan have en enorm gavnlig effekt på en skole, men det kan også skabe et enormt pres på underviserne.'

Forfatterne fortæller, hvordan de har oplevet lærere over hele verden være frustrerede og hjælpeløse, når de står midt i brydningen fra alle disse grupper - og hvordan deres arbejde med problemstillingerne har ført til en ny bevidsthed hos alle grupperne om, at skolernes velbefindende ikke kun drejer sig om eleverne; det influerer på hele lokalsamfundet. Og her kan man så i dagens Danmark jo løfte det op til at dreje sig om hele nationens velbefindende - og behovet for at realisere fremtidsdrømmene.

I dette kapitel giver de to forfattere eksempler på en række projekter, hvor de ved hjælp af anerkendende metoder fik alle de forskellige grupper i netværket - altså også politikere og lærere til at føle sig netop som ansvarlige dele af et netværk, etablere fokuserede dialoger og fjerne fornemmelsen af et felt præget af konkurrence, til fordel for et anerkendende rum baseret på gensidig tillid.

Nogle af projekterne handlede også om skoler/klasser, hvor forældre overvejede at flytte deres børn til andre skoler. Den overvejende del af projekterne var lokale - men tankerne og måden at arbejde på kan givet kombineres med nationale mål og skabe sammenhæng i hele sektoren.

Tillid og samarbejde er en forudsætning

Denne bog viser i sin sammenhæng og konsistens meget klart, at det prisværdige mål om den danske skoles kvalitetsniveau i en overskuelig fremtid, kræver et tæt og tillidsfuldt samarbejde mellem alle de parter, der er involveret i processen. Denne bog henvender sig til en meget bred gruppe mennesker - mennesker, der arbejder med relationer og med børn. Det gælder naturligvis lærere, pædagoger, studerende i pædagogiske fag og andre, der arbejder i praksis i skolesammenhænge. Men det gælder i meget høj grad også politikere - både nationale og kommunale, skolebestyrelser, forældre og rådgivere som f.eks. socialrådgivere og psykologer. Alle der vil være med til at indfri de ambitiøse mål gennem at udvikle engagement og anerkendende fællesskaber som grundlag for den nødvendige læring i skolerne.

I bogen refererer forfatterne de tilbagemeldinger, de har fået om deres arbejde fra en række forskellige grupper, bl.a. børnene, forældrene, lærerne, skolelederne, pædagoger og socialrådgivere, psykologer. Da hele diskussionen om skolen i Danmark er så aktuel skal her refereres tilbagemeldinger fra politikere:

'Vi bliver nødt til at have et bredere syn på tingene og se skolen som vores fremtids vugge. Den værdighed, der gives de unge mennesker, er meget vigtig som middel til at skabe ansvarlige borgere. Vi må lytte mere til børn og erkende, at de kan give os hjælpsomme forslag og andre måder at se tingene på. Vi har bedt en af de unge om at deltage i vores kommunalrådsmøder, når vi diskuterer temaer om unge, faciliteter for dem eller måder at håndtere graffiti eller andre problemer med unge på.'

Det er således rigtigt og vigtigt, at skoleeleverne er repræsenteret i arbejdet med at skabe en folkeskole af høj kvalitet. Men, den kendsgerning at ikke alle relevante, involverede parter er med i arbejdet er dels bekymrende - dels må det give eleverne en noget skæv fornemmelse af, hvorledes samfundet er skruet sammen.

Bogen vil kunne læses af en meget bred målgruppe, der arbejder med mennesker og relationer. Den er primært skrevet til lærere, pædagoger, ledere, studerende i pædagogiske fag og andre, der arbejder i skolesammenhænge. Men også forældre, skolebestyrelser, politikere - ikke mindst, socialrådgivere og psykologer, der vil arbejde med at udvikle engagement og anerkendende fællesskaber, som grundlag for læring i skolerne, vil finde bogen inspirerende.

Supplerende links

Læs bogens forord [her](#)

Af lektor René Kristensen, MSc, University College Lillebælt, Odense

<http://www.taosinstitute.net/elspeth-mcadam>

Om Elspeth McAdam

http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:0PbOqn2WwoEJ:www.vftp.dk/produktioner/publikationer/peterlang_maj_2006_000.rtf+peter+lang&cd=3&hl=da&ct=clnk&gl=dk&lr=lang_sv%7Clang_da

'A Beautiful Mind' - om Peter Lang